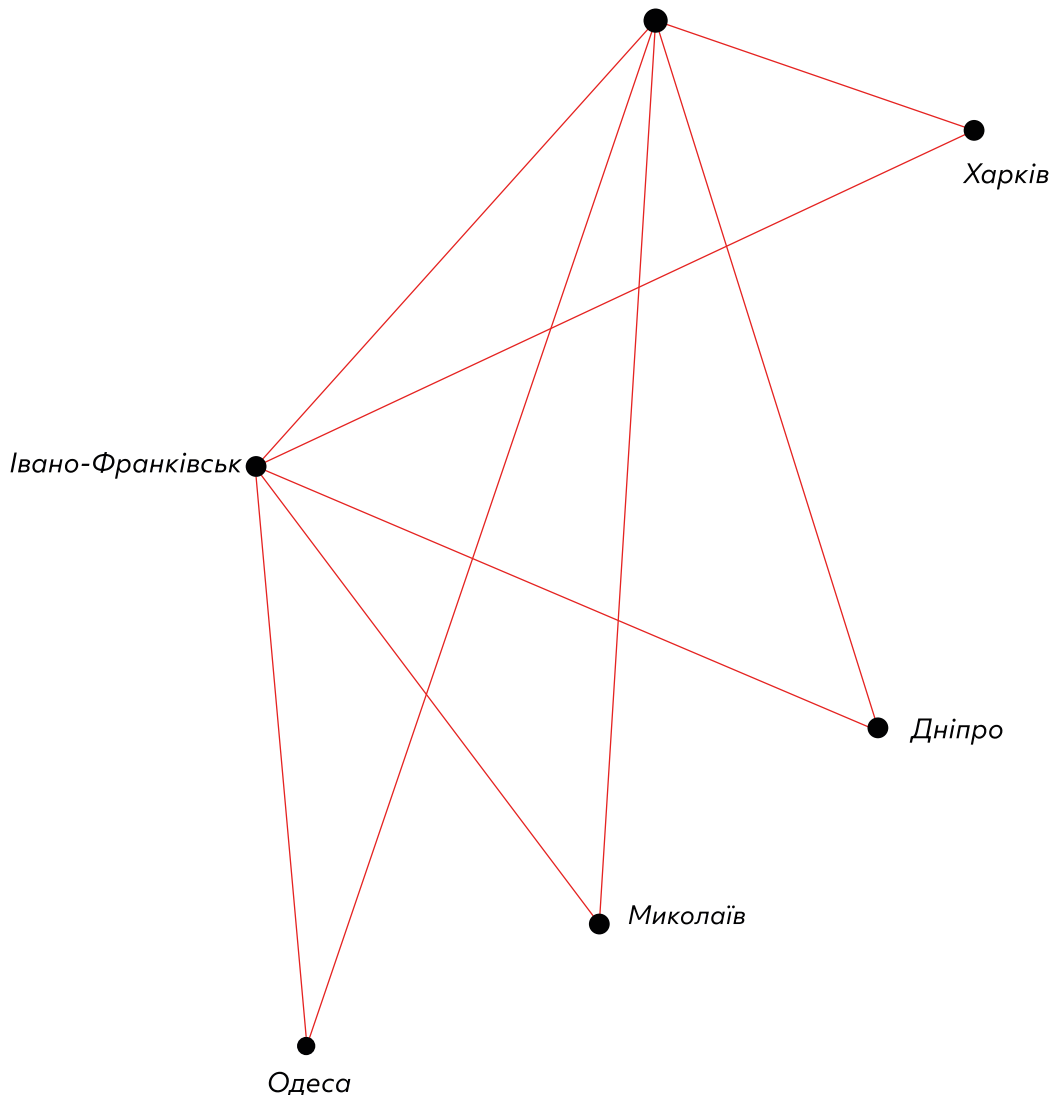

ТОЧКА ДОТИКУ

резиденція
з партисипативних
мистецьких практик

с.Бабин,
Івано-Франківська область

Точка дотику. Резиденція із партисипативних практик: Документація резиденції: Асортиментна кімната; Івано-Франківськ, 2026. — 52 с.

Проект створений Асортиментною кімнатою за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у партнерстві зі Школою концептуальної та арт фотографії МУРН, YermilovCentre та галереєю Артсвіт.

Матеріали представляють позицію авторів і не обов'язково відображають позицію Міжнародного фонду «Відродження».

З початку повномасштабного вторгнення (а в дещо інших масштабах і з 2014) ми стикнулися із соціальною ізоляцією, руйнуванням, переформатуванням та герметизацією зв'язків у спільноті.

Ми вирішили шукати «Точку дотику» через партисипативне мистецтво. Для цього зібрали мисткинь з Одеси, Миколаєва, Запоріжжя, Дніпра та Харкова, зокрема й тих, хто через війну переїхати до Івано-Франківська. За кураторства митця Станіслава Туріни й сценографки Терези Яковини вони провели два тижні у горах на Хаті-Майстерні, де досліджували мистецькі об'єднання — випадкові й тимчасові, паралельно знайомлячись із практикою одна одних.

Мисткині:

Нана Бякова, Миколаїв
Аліса Єпіфанова, Дніпро / Івано-Франківськ
Євсевія Зякіна, Харків
Крістіна Отчіч-Черняк, Дніпро
Івана Полякова, Одеса
Оксана Погребенник, Херсон / Івано-Франківськ
Вікторія Хорошилова, Одеса
Марина Хрипун (Мариніченко) та Валерія Карпань,
Дніпро / Запоріжжя / Київ
Марія Черкашина, Миколаїв

«Ми зробили не все, але більше, ніж планували. Значить, нам є ще що зробити», — так підсумував резиденцію «Точка дотику» Станіслав Туріна.

Впродовж першого тижня учасниці поєднували теоретичні лекції про політику партисипації та перформанс із практичними воркшопами, зокрема практикумом «ДІЄзміст» від Відкритого Простору — Юрія Кручака та Юлії Костеревої — та обговоренням текстів Клер Бішоп.

Друга частина програми була присвячена трансформації індивідуальних ідей у партисипативні проєкти та аналізу досвіду помилок. Крім того, під час поїздки до Косова дослідили ринок як простір взаємодії.

Завершальний етап резиденції включав підсумкові обговорення та планування майбутніх партисипативних подій перед спільним від'їздом.

Після спільної роботи на Хаті-Майстерні художниці повернулися у свої міста працювати над локальними проектами, які готували та проводили впродовж наступних дев'яти місяців.

- 5 серпня** Заїзд
Спільна вечера. «Смачно і несмачно». Інтерактивне знайомство через їжу
- 6 серпня** Розмова в колі. Обмін персональним мистецьким досвідом
Обід та обговорення програми резиденції
Вечірня прогулянка
- 7 серпня** Практикум «ДІЄзміст» від Відкритого Простору (Юрій Кручак, Юлія Костерева)
- 8 серпня** Що таке партисипація? Типи, приклади, розмова
Читання тексту-дискусії Євгена Самборського і Лади Наконечної на природі
- 9 серпня** Базар як простір партисипації: поїздка на косівський ринок. Розмова про гроші та взаємодію
Перегляд фільму «1000-km View» від Відкритої Групи
- 10 серпня** Обговорення перших ідей проєктів учасниць
Вільна практика / особисті дослідження / обговорення та консультації за запитом
- 11 серпня** Лекція Терези Яковини: Участь як перформанс: хто говорить, хто слухає, хто вирішує? Про політику, тексти Клер Бішоп і театральні інструменти
- 12 серпня** Екватор резиденції. Обговорення партисипативних ідей, можливих проєктів
Практика: трансформація непартисипативних проєктів у партисипативні

- 13 серпня** Самоорганізовані партисипативні ініціативи учасниць / Колективне курування програми резиденції
Вільна практика / особисті дослідження / обговорення та консультації за запитом
- 14 серпня** Воркшоп від Терези Яковини: Театр, реальність і називання: пошук слів і значень. «Перформанс», «партисипація» та інші ключові значення
Самоорганізовані партисипативні ініціативи учасниць
- 15 серпня** Робота з помилками партисипації. Аналіз досвіду
Уявні партисипативні проєкти: ідеальні та неідеальні проєкти, продовження розмови про ідеї учасниць
- 16 серпня** Самоорганізовані партисипативні ініціативи учасниць
Обговорення та консультації за запитом. Вільна практика
- 17 серпня** Самоорганізовані партисипативні ініціативи учасниць
Обговорення та консультації за запитом. Вільна практика
- 18 серпня** Самоорганізовані партисипативні ініціативи учасниць
Розмова про майбутні партисипативні проєкти та підсумки резиденції
- 19 серпня** Спільний сніданок
Виїзд

фото: Дар'я Христинюк

БЕЗ «МОРАЛІ», «ЕТИКИ» ТА «КУРАТОРСТВА»

Спільний текст, створений в межах резиденції «Точка дотику», співавторства Нани Бякової, Марії Черкашиної, Даші Чечушкової, Аліси Єпіфанової, Євсевії Зякіної, Крістіни Отчич-Черняк, Ксені Погребенник, Івани Полякової, Станіслава Туріни, Валерії Карпань, Терези Яковини, Марини Мариніченко.

Колектив — це великий привілей, якого іноді ми не помічаємо чи не цінуємо. Думаємо, що це даність чи так має бути.

Ми забуваємо про те, що свою відкритість потрібно розвивати, ніби це орган за яким треба слідкувати, накачувати та піклуватись.

Відмінність створює (окреслює?) межі, розрізняє.

1. Рамки = кордони.

До чого веде безкордоння?

а безрамковість?

2. Провал — є страхом, який веде. Також це місце призначення і пункт перегляду.

3. Ідеальне = тоталітарне. Не живе. Як і провал веде, але є набагато більш небезпечним ведучим, небезпечніша сила.

4. Загроза громади бути такою, яка не виключає ідеального провалу, але бачить їх як етапне, «етапне ідеальне». Чи може бути «етапне ідеальне» рамкою?

5. Ідеальне як супутник. Провал як переслідувач.

Досконале спільне. Танець є спільною формою проявлення пам'яті, яка відтворює та трансформує колективний досвід.

Чи є тусовка, рейв або паті учасницькими практиками?

Якщо будь-яка подія, тимчасова чи тривала створює певну спільноту, з певними відносинами, то що є визначенням практики?

Ціль? Авторство? Відповідальність?

Мистецька подія відбувається, коли приватна практика виходить у публічний простір. Іntenційною природою події є її співбуттійність.

Спільне — привід для відповідальності і сорому за нерівність.

Неврівноваженість спільного фронту.
Гроші то Можливість для Взаємодії з

новим, здобуттям Знань та прогресу Ви-

робництва. Не зважаючи на профіль вашої

діяльності.

Спільна безвідповідальність за

розподілення ресурсів.

На що є бюджет у яблуні: на 59 яблук, не

рахуючи тих, що впали. Я нарахувала —

впало 0.

Глядачка

Спершу це здається геніальною ідеєю — помістити композицію тіл між приватним і публічним, ідеальним і колективним та змусити їх співдіяти.

Форма спільноти ставить питання: чи має моє тіло автономність?

Втрачаючи — створює додаткову роботу для повернення до себе.

Знаходячи — дозволяє мислити не як протилежність, а як те, що нашаровується на власне «я».

Суть голосу — оприявлення.

Жест заражає тіло.

Тіло споглядає жест.

Жест, який створив проблему тілу, споглядає реакцію.

Тіло, яке заражене жестом, споглядає зараження та знаходить в можливості жесту відповідь на це питання.

Інфекція як спосіб мислення.

Не використані терміни: мораль, етика, кураторство.

с. Бабин,
Івано-Франківська обл., 2025

Харків

«Лікування ран»

У межах пост-резиденційного етапу в Харкові Ксюша Зякіна реалізувала проєкт «Лікування ран» на базі Платформи сучасного мистецтва.

Виставка презентувала нову серію робіт Каріни Синиці, у якій мисткиня досліджує постіндустріальні пейзажі через метафору йодної сітки як символу наївного, але щирого жесту опіки. Окрім експозиційної частини, проєкт передбачав партисипативну практику, де відвідувачам пропонували спільно наносити зображення сітки на стіни Платформи.

Ця колективна дія стала водночас символічним і практичним актом турботи про новостворений мистецький простір, продовжуючи розвиток тем взаємодії та співтворення, опрацьованих під час резиденції.

Фото надано резиденткою

«Лист кохання до ландшафту»

Ксюша Зякіна продовжила роботу з темою ландшафту на базі харківської Платформи сучасного мистецтва, представивши перформанс «Лист кохання до ландшафту».

Ця практика виникла під час резиденції — у спільному дослідженні учасниці напрацьовували, зокрема, досвід письма, який Ксюша перенесла на свою подію у Харкові.

«Одного разу до нас на перформанс прийшла пані, якій, напевно, було років сімдесят. Вона була дуже зацікавлена. Мене надзвичайно вразила її відкритість до світу. Сподіваюся, у її віці я теж ходитиму на перформанси по рейках на закинуту платформу. Ця пані дуже уважно дивилася перформанс, а потім сказала, що мистецтво під час війни надихає її, бо відвертає увагу від обстрілів», — ділиться мисткиня.

Центральним образом перформансу став червоний виноград, що росте на території Платформи: резидентка пропонує бачити у ньому не просто рослину, а повноправного співзасновника простору.

Через цю роботу Ксюша зміщує фокус із антропоцентричного споглядання природи на її суб'єктність, розглядаючи ландшафт як живу, еротичну та чуттєву силу, що безпосередньо формує наше «я». Такий підхід дозволив команді резиденції вкотре деконструювати звичні стосунки з довкіллям, перетворивши спостереження за середовищем на акт глибокої особистої та колективної взаємодії.

Фото: Ріна Валдвольф

«Проблеми періодизації геологічних утворень»

Під час проєкту Ксюша Зякіна також організувала та курувала у Харкові проєкт-містифікацію художниці Марини Щегельської, перетворивши палеонтологічне дослідження вздовж залізничних колій Немишлянського району на форму партисипативного мистецтва. Марина створила тимчасовий палеонтологічний музей просто неба, де експонувала керамічні скульптури — «невідомі неорганічні форми життя», що нібито з'явилися внаслідок кліматичних змін та воєнного втручання в екосистеми міста.

Глядачам пропонували роль дослідників, які через екскурсійний маршрут з аудіогідом взаємодіяли з об'єктами біогенного походження, що ставили під сумнів сталі геологічні хронології та вказували на лакуни в історії масових вимирань. Ця робота дозволила нам через гру в науку та фікцію підсвітити крихкість міського ландшафту, де реальні шрами війни переплітаються з вигаданими еволюційними процесами, створюючи простір для критичного осмислення наших стосунків із середовищем.

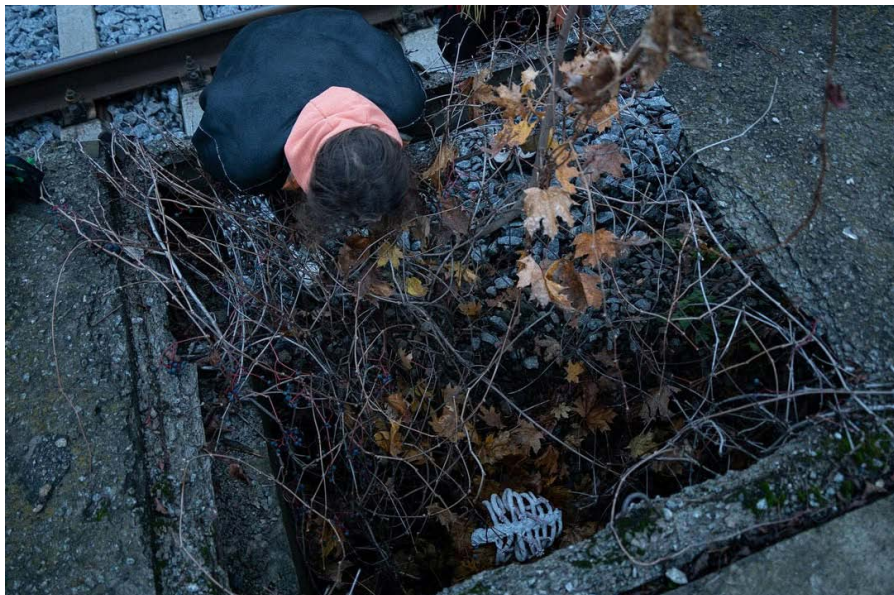

Фото: Петро Чекал

Фото: Петро Чекал

Фото: Ріна Валдвольф

Одеса

«M-party»

Вікторія Хорошилова реалізувала в Одеському художньому музеї проєкт «M-party», сконцентрований на створенні ситуації емпатичного спілкування та інклюзивної взаємодії. Практика об'єднала людей із порушеннями зору, ветеран_ок російсько-української війни, волонтер_ок та представни_ць мистецької спільноти навколо спільного проживання соматичного та тактильного досвіду.

Через роботу з глиною та знайомство з інклюзивною колекцією музею учасники досліджували чуттєві аспекти комунікації, де дотик ставав головним медіумом порозуміння. Художниця показала, як партисипативне мистецтво здатне виходити за межі суто візуального сприйняття, створюючи простір для взаємопідтримки та рівноправної присутності в культурі різних соціальних груп.

Фото надане резиденткою

«Майстерні крихкого берега»

Під час резиденції на Хаті-Майстерні художниця Іванна Полякова працювала з місцевими матеріалами — глянню, яку знайшла поблизу. Зокрема створила настільну гру з глиняними декораціями, яку тестували учасниці та куратор_ки. Продовжуючи дискусію про партисипативні формати, художниця перенесла ці практики у простір своєї одеської майстерні. Проєкт «Майстерня крихкого берега» став спробою перевести індивідуальне дослідження мисткині про керамічні традиції Причорномор'я у поле колективної взаємодії.

Зібравши дику глину на місцевому узбережжі, Івана залучила колег із мистецького кола до спільної праці, де земля та спільнота стали одночасно і матеріалом, і метафоричною опорою. Спільне ліплення врешті перетворилося на горизонтальну дискусію про те, як локальна специфіка формує наше сприйняття дому. Така робота вкотре підсвітила важливість місцевого контексту та спільного проживання досвіду, де кожна виліплена форма стає частиною тяглої традиції регіону, а сама майстерня перетворюється на місце сили та солідарності в часи невизначеності.

Фото надане резиденткою

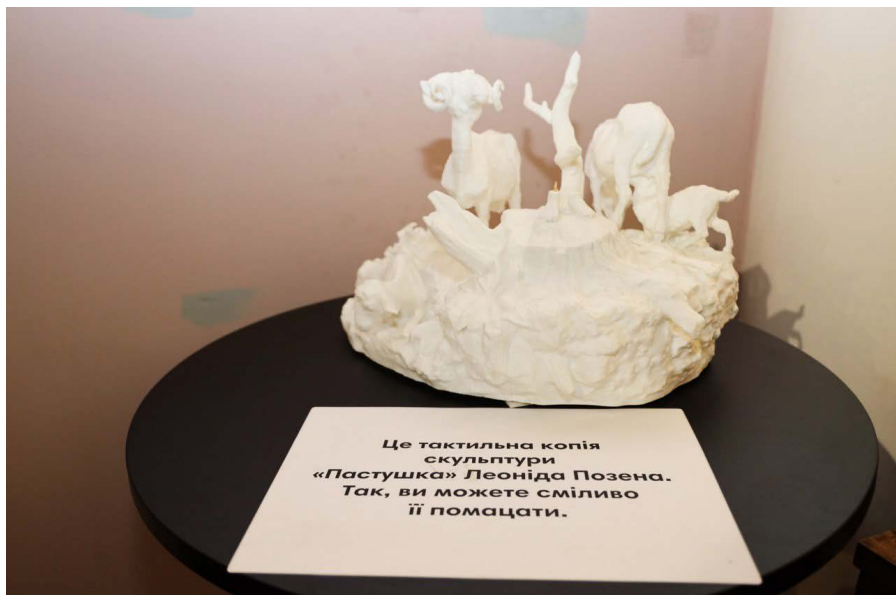

Фото надане Вікторією Хорошиловою

Фото надане Іваню Полякову

Дніпро

«У пошуках ідеального сліду»

Після завершення резиденції мисткині розпочали етап співпраці з локальними спільнотами у своїх містах, де свій проєкт реалізувала Крістіна Отчіч-Черняк.

У жовтні в Дніпрі вона провела мистецьку експедицію, фокусом якої став пошук зв'язків із міським простором та створення символічних «слідів» для збереження пам'яті про вразливі локації.

Результати цієї взаємодії, що включали артефакти, замальовки, фотографії та відбитки, були представлені на рор-уп виставці в галереї Артсвіт. Експозиція сформувала збірний образ місць, які наразі перебувають під загрозою знищення, та стала логічним продовженням партисипативних практик, напрацьованих під час резиденції.

Фото надане Крістіною Отчіч-Черняк

Фото надані Крістіною Отчіч-Черняк

МИКОЛАЇВ

«Акція-Акація»

Художниця Марія Черкашина повернулася до рідного Миколаєва, у якому давно не мешкає, з ідеєю наново вкорінити себе у місті, причетність до якого втрачаєш.

Вона реалізувала проєкт «Акція-акація», спрямований на делікатне відновлення зв'язку з рідним містом, який поступово втрачається через тривалу відсутність. Центральним медіумом стала акація — дерево, що символізує витривалість та здатність формувати міцні підземні мережі.

Марія запропонувала учасникам та учасницям самостійно обрати точки для висадки дерев, створюючи власні маршрути та пов'язані з ними історії, які згодом були зафіксовані у формі колективного зйму та презентовані на виставці. Ця ініціатива дозволила вийти за межі традиційного вшанування пам'яті, перетворивши акт садівництва на партисипативний жест вкорінення та творення нової живої мережі зв'язків у міському просторі, що постійно змінюється.

Підсумували спільну практику та обговорення дискусією «Що означає бути причетною до міста, де ти народилась, але не залишаєшся (або залишаєшся)?» в Українсько-данському молодіжному домі у Миколаєві.

«Для мене цей проєкт став способом осмислення втраченої причетності: я народилась у Миколаєві, але більше тут не живу, і з роками зв'язок стає дедалі слабшим. Немає щоденних маршрутів, немає до кого приїхати в гості. Але ця дія — висадка — стає жестом повернення, матеріалізованою присутністю», — так Марія ініціювала відкритий простір для полілогу про зв'язки і визначення причетності до конкретного міста чи місця.

Фото: Марія Черкашина

Після події одна з учасниць — Аліна Гришан — поділилася текстом-рефлексією:

«— моє місце — тепер і твоє місце, маленька.

табірне поле дуже гарна локація. коли я вибираюсь туди, мені подобається уявляти, що на цих пагорбах, що протяглися вздовж Південного Бугу, можливо побудувати дім.

як же я помилялась, коли уявляла, що цей будинок належатиме мені.

слово «причетність» донині не звучало в моїй голові. ви не подумайте, воно звичайно було там, проте дуже часто я заміняла його значення словом «єдність». певно, одне без одного вони наче дві половинки, роз'єднані кілометрами відстані — романтична метафора, проте чи справді одне не існує без одного? питання риторичне, кожен може відповісти на нього по-своєму, і буде прав. одне точно – відповідальність, яку бере на себе причетний, має бути добровільна, так само як і відчуття єдності з іншими причетними».

Фото: Марія Черкашина

Івано-Франківськ

«Колективне портретування»

Оксана Погребенник продовжила в Івано-Франківську практику колективного портретування, поєднавши власний бекґраунд із та досвідом взаємодії з локальною спільнотою. Ще під час резиденції мисткиня випробувала формат спільного портретування і перенесла його на ширшу аудиторію у Франківську.

Учасниці та учасники процесу переосмислювали ідею співавторства, використовуючи підручні матеріали, аби, після обговорення, кожній та кожному створити індивідуальний образ. Учасниці та учасники могли спробувати себе одночасно у ролі моделі та фотограф_ки. Ця активність стала логічним розвитком партисипативних ідей, напрацьованих під час проєкту, де колективне творення візуального образу перетворюється на інструмент дослідження ідентичності та децентралізації ролі художниці.

Через таку ігрову, але концептуальну форму взаємодії, проєкт Оксани зафіксував готовність спільноти до експериментів та спільного проживання мистецького досвіду «тут і зараз».

Фото: Ксения Погребенник

«Гра у вибір»

У листопаді в Асортиментній кімнаті Аліса Єпіфанова реалізувала «Гру у вибір», перетворивши формат перформансу на інтимну розмовну практику. Використовуючи картки з триступневими питаннями, мисткиня запропонувала учасникам дослідити простір власних рішень — від побутових вподобань до складних світоглядних розривів.

Сама мисткиня описує правила так:

«лише три запитання, які рандомно повторюються по колу і вимагають щоразу нових відповідей

іноді від них стає нудно, але саме в цей момент починається найцікавіше

прості запитання про тебе
і кожного, хто грає поруч

три запитання і мільйон варіацій у відповідь».

Ця взаємодія свідомо вибудовувалася як безпечне закрите коло, де приватність відповідей дозволила грі трансформуватися у щирі дискусію та обмін таємницями. Проєкт став прикладом, як партиципативне мистецтво може працювати не на зовнішній ефект, а на глибинне самопізнання та неочікувані відкриття всередині спільноти, залишаючи за кожним право на вразливість і чесність.

У Франківську відбулася перша сесія гри, згодом Аліса вирушила у наступні ітерації, зокрема на ART KYIV 2026 у Lavra Gallery.

Фото: Антон Куба

«За тих, що ми в них і за нас, що ми у вас!»

У травні серія партисипативних подій продовжилась у Франківську. Художниця Ксеня Погребенник спільно зі співавторкою кураторкою та мисткинею Анною Потьомкіною провели на Міському озері подію «За тих, що ми в них, і за нас, що ми у вас!». Проєкт досліджував ідею того, що екосистема місця складається не лише з природних елементів, а й із шарів людської пам'яті: від міських міфів про затоплене єврейське кладовище до приватних спогадів містян про конкретні дні народження.

Під час акції художниці разом з учасницями збирали локальні історії та переносили їх на спільне велике полотно. Цей об'єкт-присвяту екосистемі озера наприкінці вивезли човнами на середину водойми й розгорнули на воді. Такий жест дозволив вийти за межі класичного галерейного простору і метафорично повернути зібрані спогади самому ландшафту, об'єднавши в одній точці минуле, теперішнє та природне середовище міста.

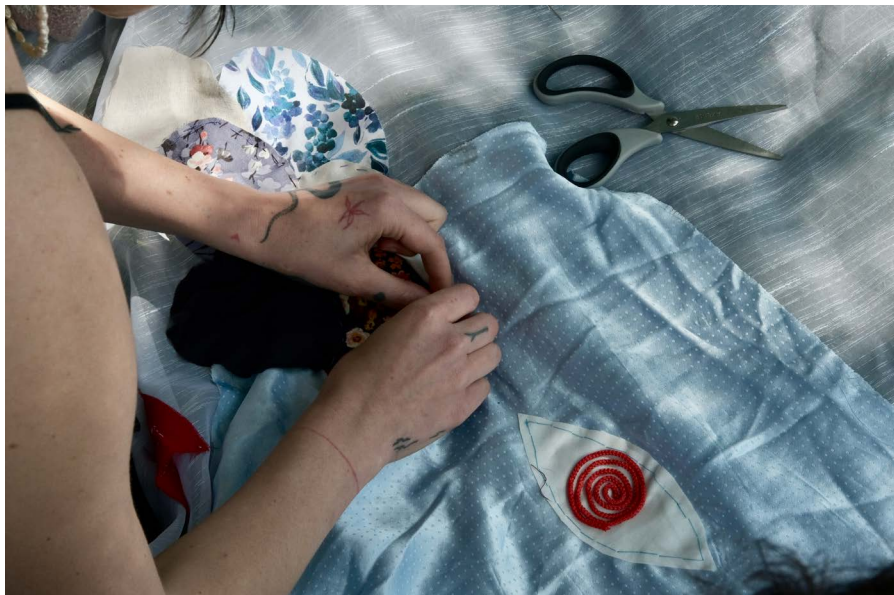

Фото: Дар'я Христинюк

Фото: Дар'я Христинюк, Антон Куба

Фото: Дар'я Христинюк, Ксения Погребенник

Запоріжжя

«Похід Хортицею: партисипативне фільмування та створення архіву»

У Запоріжжі мисткині Марина Хрипун і Валерія Карпань (дует «Назва змінна / Variable Name») сфокусувалися на дослідженні крихкої топографії Хортиці, що зазнала фізичних трансформацій після підриву Каховської ГЕС. Через формат колективної прогулянки лівим берегом острова вони залучили учасників до процесу переосмислення ландшафту, який буквально ламається на очах.

Ця практика стала спробою знайти нову мову для опису реальності, де для одних прогулянка була актом звикання до спотвореного рідного рельєфу, а для інших — знайомством із місцем, яке вони ніколи не бачили у його попередньому стані.

Фото надане резидентками

Фото надані резидентками

Хто?

Автор
Ментор
Ресурсатор
Суб'єктивний
Персонаж
Трансакція/ка

Суб'єктор

Кому?

- Аудиторія
- Публіка
- Релігія
- Співач
- Гараж
- Ком'юніті

Фк? **Формат**

- Учасники як медіум чи як різні види приватності співбачки
- Різниця присутності або роботи
- Робота з аудиторією
- Випадкові - перформанс
- Воркшоп - перформанс
- Пошля - перформанс
- Спільний досвід - ситуація

Як взаємодія?

- Делегований перформанс (запрошена логіка гіє за взаємодією)
- Колектив
- Ком'юніті
- Випадкове знайомство
- Типчасова спільнота

ВІПОВІДАЛЬНІСТЬ

Результат:

Цілі?

Цілі:

- стати частиною проблеми
- стати її виразенням (?)
- з'являти

Документація

ЖЕСТ
ПАМ'ЯТЬ
ФОТО
ДУМКА/ПИСЬМО
ПЕРЕЛІК
АНКЕТИ

05:14
15:00-
18:00
17:00
05:14
15:00
18:00
17:00
05:14
15:00
18:00
17:00
05:14
15:00
18:00
17:00

Фото: Софія Сіренко

Проект «Точка дотику» Асортиментна кімната втілила за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у партнерстві зі Школою концептуальної та арт фотографії МУРН, YermilovCentre та галереєю Артсвіт. Матеріали представляють позицію авторів і не обов'язково відображають позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Фото: Софія Сіренко

Точка дотику. Резиденція із партисипативних практик: Документація резиденції: Асортиментна кімната; Івано-Франківськ, 2026. — 52 с.

Кураторство резиденції: Станіслав Туріна, Тереза Яковина
Супровідна програма резиденції: Юрій Кручак, Юлія Костерева
Менеджмент: Дар'я Христинюк, Катерина Петрик
Комунікації: Вікторія Видиборець, Марія Агісян
Фінанси: Христина Коваль, Христина Небесна

Дизайн та верстка: Ярослава Ковальчук

Публікацію підготували: Марія Агісян, Дар'я Христинюк,
Вікторія Видиборець